

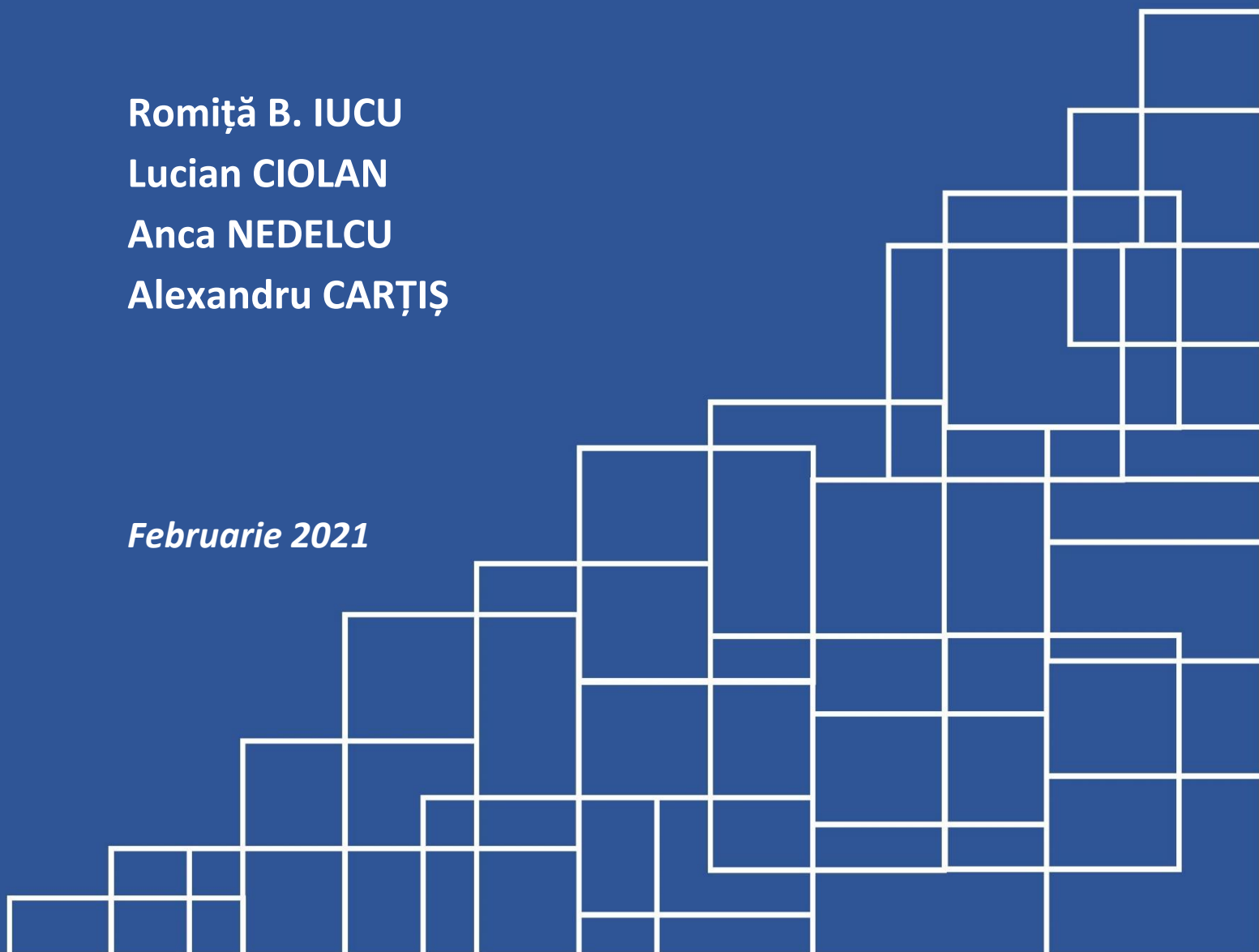

UNIVERSITATEA DIN
BUCUREȘTI
VIRTUTE ET SAPIENTIA

**DE CE MICRO-CREDITELE TREBUIE SĂ DEVINĂ
„MACRO-POLITICI” EDUCAȚIONALE PENTRU
DEFINIREA VIITOARELOR PROGRAME
EUROPENE DE STUDII**

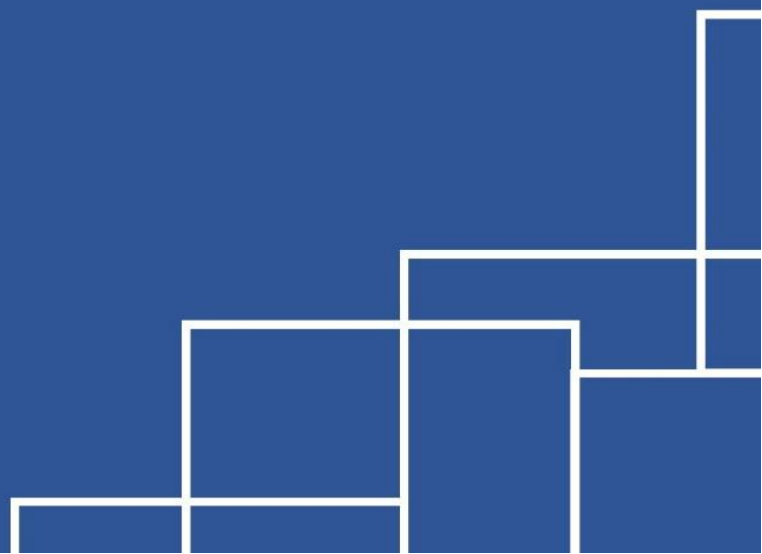
**Romiță B. IUCU
Lucian CIOLAN
Anca NEDELCU
Alexandru CARȚIȘ**

Februarie 2021

REPERE

1. „Universitățile fără ziduri” sau drumul către noul curriculum European	3
2. Viziunea Europeană despre micro-credite și rolul acestora în definirea noilor specializări	5
3. De ce sistemul românesc are nevoie de micro-credite pentru a-și deschide ușile către viitorul european al curriculumului academic	9
4. O posibilă viziune instituțională – experiența Universității din București în Alianța Europeană CIVIS. Căi de viitor...	15
5. O posibilă viziune strategică pentru definirea unui sistem coerent și articulat de aplicare a micro-creditelor în sistemul universitar românesc	17
Mulțumiri	21
Referințe	22

1. „Universitățile fără ziduri” sau drumul către noul curriculum European

Gândul actualului președinte al Asociației Europene a Universităților (EUA), Michael Murphy, de a exprima viziunea privitoare la evoluția învățământului superior din următorul deceniu în relație cu metafora „**universităților fără ziduri**” (EUA, 2020a), ilustrat în multe rânduri mai ales datorită reverberațiilor sale, ridică o reală problemă de filosofie, atitudine și poziționare.

Nota conservatoare în care s-au înscris unele dintre prejudecățile noastre cu privire la viitorul universităților europene, afișate până la începutul anului trecut, 2020, au fost complet spulberate de noile provocări lansate de pandemia Covid-19, căreia leadershipul și comunitățile academice au fost chemate să le facă față. Deși a accelerat brusc transformarea digitală a instituțiilor de învățământ superior, pandemia a impus și unele schimbări structurale mai profunde, în beneficiul studenților, legate direct de procesele de predare și învățare academică, permițând abordări ale învățării mai incluzive și mai flexibile.

Dintr-o anumită perspectivă, premisele fundamentale care au stat la baza lansării Proiectului „Universități Europene” au fost legate de principii solide de politică publică structurală. Luând în calcul și nevoile de dezvoltare și de formare ale studenților, s-au bazat pe un set de idei vizionare privitoare la schimbarea mediilor și a strategiilor de învățare, oferind mai multă incluziune și învățare flexibilă în viitorul European apropiat. Însă, pentru a schimba mediile de învățare nu este nevoie doar de profesori bine pregătiți și inspirați de pedagogii inovative (ceea ce este cu adevărat o necesitate subliniată în documentele europene de la momentul lansării inițiativei), ci este nevoie și de o reconsiderare a curriculumului academic (Debiais-Sainton & Karamali, 2020):

- Curriculum European flexibil și personalizat, cu mobilitate integrată, care conduce către o certificare Europeană;
- Pedagogii inovative cu abordare transdisciplinară bazată pe provocări.

Totodată, este important să menționăm faptul că acest context strategic de schimbare face apel la respectul continuității proceselor de politici în învățământul superior, prin fidelitatea față de Angajamentele Cheie ale Procesului Bologna.

Parcursurile de învățare flexibile și deschise, părți ale inspirației originale pentru Procesul Bologna, sunt aspecte importante ale învățării centrate pe student, iar cererea lor este în creștere în societățile noastre. Pe lângă programele universitare complete, numeroase instituții de învățământ superior oferă sau intenționează să ofere unități mai mici de învățare, care să le permită cursanților să își dezvolte sau să își actualizeze aptitudinile și competențele culturale, profesionale sau transversale în diferite etape ale vieții. Solicităm BFUG să analizeze modul și măsura în care aceste unități mai mici, flexibile, inclusiv cele care conduc la micro-certificări, pot fi definite, dezvoltate, implementate și recunoscute de către instituțiile noastre cu ajutorul instrumentelor EHEA. (EHEA, 2020, p. 6)

Dintre toate acestea însă, în viziunea beneficiarilor și a viitorului lor profesional, cea mai importantă premisă este aceea referitoare la **curriculumul European flexibil și personalizat**, care conduce către o certificare Europeană, iar acest lucru poate fi lesne cunoscut, în mod direct, prin vocea studenților din Uniunea Europeană a Studenților (ESU): „*Unul dintre principiile cheie de cooperare ale alianțelor (Alianțele Universităților Europene – n.n.) indică faptul că studenții își pot concepe propriul lor curriculum flexibil, care să conducă către o certificare Europeană. În acest context, ESU consideră că nu o există o înțelegere comună a ceea ce reprezintă o Certificare Europeană*” (ESU, 2020). Această afirmație vine să confirme așteptările îndreptate către o nouă înțelegere asupra relației dintre certificările Europene și **curriculumul European flexibil și personalizat**.

Acestor argumente, lansate dinspre organizațiile studențești, le adăugăm și pe acelea care provin din spațiul public al angajatorilor. Acești actori sunt interesați de mai multă relevanță, de focalizare pe transdisciplinaritate pentru certificările academice, de suplețe, varietate și flexibilitate, nu neapărat pentru a organiza învățarea, ci mai ales pentru a exploata produsele învățării academice, competențele, abilitățile și atitudinile, în mediile profesionale europene, caracterizate prin dinamică și imprevizibilitate.

Așadar, această schimbare de paradigmă academică nu poate să fie numai una de tip structural, ci va trebui să se bazeze și pe o nouă filosofie de construcție a curriculumului academic, apropiată de credința într-un viitor al „**universităților fără ziduri**”, în care „zidurile” pot fi percepute și ca limitări ale cadrului curricular academic tradițional.

După cum se poate înțelege de aici, provocarea unei astfel de construcții curriculare pentru Alianțele Europene nu se poate fundamenta pe o simplă conversie a actualului curriculum academic național (acreditat în acord cu standardele asigurării calității de la nivel național) și adăugarea apelativului „European” în dreptul calificării existente deja, lansând-o sub egida unei Alianțe Europene.

Cea mai importantă parte a noii filosofii este legată de principiul **curriculumului European flexibil și personalizat**, care va ridica, probabil, cele mai multe contradicții în materie de construcție. Această nouă paradigmă necesită ca unele sintagme precum: design modular, micro-credite, micro-programe, parcursuri flexibile de învățare, trebuie să acompanieze treptat clasicele terminologii educațional-pedagogice ale unor structuri care conduc, linear și pasiv, la obținerea unei certificări academice.

Conștientizarea acestei nevoi de schimbare va pune o presiune asupra instituțiilor de învățământ membre ale Alianțelor Europene și nu numai. În acest context, ne întrebăm dacă la nivelul Alianțelor Europene lansate până acum se observă o preocupare pentru noile priorități de re-proiectare curriculară, una de substanță pentru arhitectura viitoare a ofertei academice a acelor entități legale care vor fi create la finalizarea acestor proiecte de anvergură.

O analiză sumară, realizată prin radiografierea aplicațiilor sintetice încărcate pe site-urile oficiale, oferă dovezi cu privire la faptul că aceste procese de schimbare sunt marginale sau sunt înțelese ca procese prin care noile certificări sunt produse cumulative ale celor existente, lansate, într-un caz fericit, sub forma unor experiențe academice de tip „joint-degrees” (programe comune de studii).

Viitorul European, marcat și de criza sanitară actuală, va crește presiunea asupra noilor instituții, date fiind nevoile publice de a renunța nu numai la propriile ziduri instituționale, ci și de a reprojeta, prin flexibilizare, modularizare, micro-credite și recunoaștere până la nivel de competențe non-formale, noul **curriculum academic European personalizat**, un curriculum fără ziduri, deschis către oportunități civice, dar și către mai multă incluziune și învățare flexibilă în societatea Europeană din viitorul apropiat.

2. Viziunea Europeană despre micro-credite și rolul acestora în definirea noilor specializări

Natura schimbătoare a pieței europene a forței de muncă și nesiguranța crescută în materie de stabilitate profesională ne pun în situația de a ne întreba cum vor arăta ocupațiile în viitor. Nu este inedit faptul că se cere tot mai multă flexibilitate și este nevoie de reacții rapide în fața circumstanțelor imprevizibile.

Dacă analizăm utilizarea micro-creditelor în relație directă cu efectele crizei sanitare actuale și piața forței de muncă, observăm că ele au posibilitatea să ofere actorilor din domeniul educației și formării o alternativă rapidă și personalizată pentru reprofesionalizare și formarea de competențe.

Utilizarea micro-creditelor de către furnizorii de învățământ superior are potențialul de a sprijini învățarea continuă, de a umple golul de cunoștințe și abilități, de a crește eficiența sistemelor de învățământ superior, de a încuraja inovarea în materie de furnizare, și de a ajunge la un grup divers de cursanți. (BFUG, 2020, p. 1)

În 30 Septembrie 2020, Comisia Europeană a prezentat viziunea sa cu privire la viitorul Spațiului European al Educației până în anul 2025¹, conturată pe șase dimensiuni cheie. În acest sens, în directă legătură cu cea de-a doua dimensiune a Spațiului European al Educației, adoptarea micro-creditelor în sistemul de învățământ superior este prioritară. Mai mult, în noua Agendă a Competențelor pentru Europa, lansată la data de 1 Iulie 2020², una dintre cele 12 acțiuni cheie este centrată pe nevoia stringentă de adoptare a micro-creditelor de către instituțiile de învățământ superior din Europa.

¹ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/eea-communication-sept2020_en.pdf

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1196

Comisia va depune eforturi în vederea elaborării unui Abordări Europene a micro-creditelor, pentru a contribui la extinderea oportunităților de învățare și la consolidarea rolului instituțiilor de învățământ superior și învățământ profesional și tehnic în învățarea pe tot parcursul vieții, oferind oportunități de învățare mai flexibile și modulare. (Orr, Pupinis, & Kirdulytė, 2020, pp. 8-9)

Desigur, adoptarea micro-creditelor nu reprezintă un demers ușor, însă beneficiile pe termen lung sunt suficient de puternice pentru ca provocările întâmpinate să nu reprezinte bariere și blocaje pentru un sistem integrator. Analiza efectuată de Comisia Europeană identifică, de asemenea, o serie de provocări care pot apărea în demersul de inserare a micro-creditelor în sistemele educaționale europene (Orr, Pupinis, & Kirdulytė, 2020, p. 9):

- Complexitatea micro-creditelor și a ofertei acestora;
- Lipsa de înțelegere a ceea ce sunt de fapt micro-creditele;
- Lipsa de încredere în unele micro-credite;
- Limite în recunoașterea și asigurarea calității micro-creditelor.

În aceeași manieră în care aceste elemente sunt prezentate la nivel european, considerăm că succesul adoptării micro-creditelor în sistemele de învățământ superior ține în foarte mare măsură de impactul pe care micro-creditele îl pot avea pe termen mediu și lung. Sistemul de micro-credite are potențialul de a sprijini și completa parcursurile educaționale academice existente, prin faptul că oferă încredere crescută în alternativele de certificare, transparență îmbunătățită a rezultatelor învățării, inovare educațională (în special în legătură cu mobilitatea virtuală și pedagogiile inovative) și flexibilitate în proiectarea demersurilor educaționale de către studenți.

Într-o investigație care își propune oferirea celor mai potrivite și complete analize de politică educațională cu privire la modularizare și micro-credite în învățământul superior din Europa (MicroHE Consortium, 2019, p. 36), sunt identificate o serie de așteptări referitoare la adoptarea micro-creditelor de către instituțiile de învățământ superior din Europa, reproduse prin cuvinte cheie, împărțite în patru categorii (vezi figura 1).

Studenți	Instituții de învățământ superior	Angajatori	Legiuitori
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Dirijate de calitate</i> • <i>Actualizate</i> • <i>Accesibile</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Eficiente</i> • <i>De încredere</i> • <i>Mai puțin birocratice</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Flexibile</i> • <i>Focusate</i> • <i>Clare</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Standardizate</i> • <i>Dirijate de angajabilitate</i> • <i>Integrate</i>

Figura 1. Așteptări emergente cu privire la viitorul adoptării micro-creditelor în învățământul superior

Demersurile actuale la nivel european în domeniul micro-creditelor sunt tot mai intense, în sensul în care nevoia adoptării acestor noi forme de certificare este tot mai clară. După cum am văzut mai sus, una dintre provocările identificate în procesul adoptării micro-creditelor

este tocmai înțelegerea acestor mecanisme și atribuirea unor semnificații clare și bine operaționalizate.

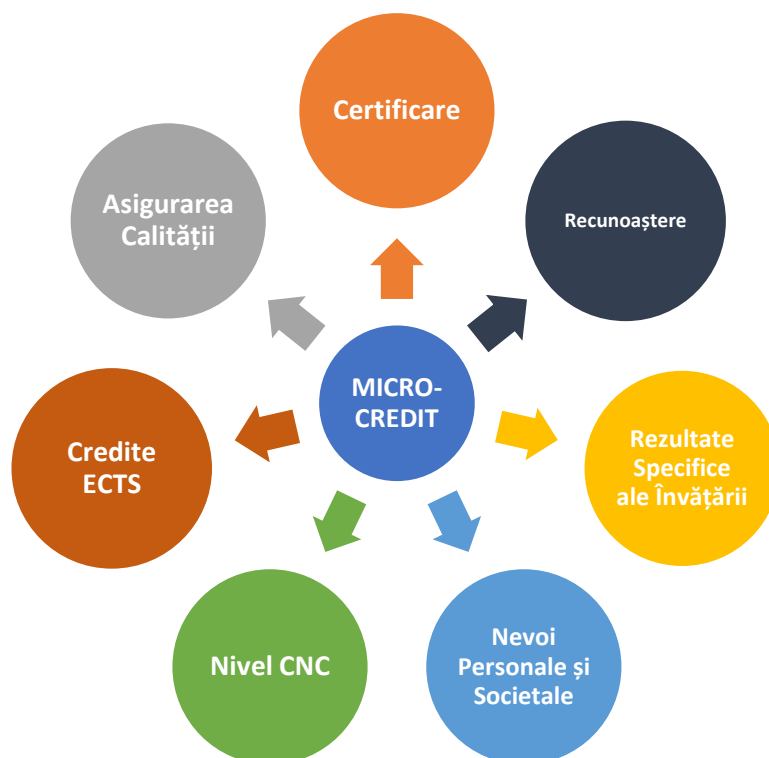
Cu toate că există mai multe definiții ale micro-creditelor, până la acest moment nu s-a ajuns la un consens care să determine o înțelegere unitară la nivelul întregului spațiu european. De cele mai multe ori, aceste definiții au în vedere atât activitatea de învățare care conduce către micro-certificare, cât și certificarea în sine.

Unele definiții, precum cea cuprinsă într-un document de lucru OECD (Kato și alții, 2020, p. 8), pun micro-creditele în comparație cu certificările tradiționale, „de sine stătătoare”, afirmând că micro-creditele sunt „certificări care nu sunt recunoscute pe post de calificări educaționale formale de sine stătătoare”. Proiectul MicroHE pornește de la ideea că micro-creditele sunt „subunități ale unei certificări sau certificări care pot fi acumulate într-o certificare mai mare sau pot fi parte a unui portofoliu” (MicroHE Consortium, 2019, p. 12).

Din dorința de a oferi o definiție cât mai complexă și completă a micro-creditelor, oarecum făcând apel la experiențele anterioare de definire a acestora, proiectul MICROBOL adoptă o definiție de lucru menită să sprijine acest demers la scară largă de a construi o definiție potrivită înțelegerii adecvate a micro-creditelor.

O micro-certificare reprezintă un volum mic de învățare acreditat printr-un certificat. În contextul Spațiului European al Învățământului Superior, poate fi oferit de către instituții de învățământ superior sau recunoscut de către acestea prin proceduri de recunoaștere în conformitate cu Convenția de Recunoaștere de la Lisabona sau recunoașterea învățării anterioare, unde e cazul. O micro-certificare este concepută pentru a oferi cursantului cunoștințe, abilități și competențe specifice care să răspundă nevoilor societale, personale, culturale sau profesionale. Micro-certificările au definite explicit rezultate ale învățării la un nivel QF-EHEA / CNC, indicarea volumului de muncă asociat exprimat în credite ECTS, metode și criterii de evaluare, și fac obiectul asigurării calității în conformitate cu Standardele și îndrumările pentru asigurarea calității în EHEA (ESG). (EUA, 2020b, pp. 7)

Dacă analizăm definiția de lucru redată mai sus, observăm că ea are în vedere șapte componente majore (vezi figura 2) care caracterizează micro-certificările, oferind astfel un prim cadru conceptual pentru operaționalizarea viitoare a acestor noi metode de certificare. De altfel, prin analiza componentelor observăm că înțelegerea și adoptarea micro-creditelor în sistemul de învățământ superior nu mai reprezintă într-un tot un proces anevoios, ci mai degrabă un demers care poate fi accelerat prin apel la experiența bogată în construirea de programe de studii la nivelul furnizorilor de învățământ superior din Europa și nu numai.

Figura 2. Componentele micro-creditelor

Pentru a înlesni și mai mult înțelegerea micro-certificărilor și posibilitatea adoptării lor în sistemele de învățământ superior, o serie de informații esențiale trebuie să fie corelate cu aceste mecanisme de certificare, sprijinind construirea unui cadru European al micro-certificării. Prin proiectarea unor componente clare și relevante pentru demersurile educaționale academice, se asigură încrederea și transparența micro-certificărilor, atât în interiorul spațiului academic, cât și pentru angajatori și societatea civilă. Studiul Comisiei Europene (Orr, Pupinis, & Kirdulytė, 2020, p. 14), cu privire la legătura dintre micro-credite și învățământul superior din Europa, menționează o serie de 15 elemente considerate fundamentale pentru ca micro-certificările să poată fi operate într-o manieră unitară la nivel european.

- **Titlul** micro-certificării
- **Furnizorul** cursului / programului / activității
- **Data** acordării micro-certificării
- **Descrierea** conținuturilor și obiectivelor
- **Rezultatele învățării**, exprimate prin cunoștințe, abilități și atitudini
- **Modul participării cursantului** (online / la fața locului / blended)
- **Credite**, exprimate în credite ECTS
- **Perioada** în care experiența de învățare s-a desfășurat
- **Condiții prealabile** necesare înainte de începerea cursului / programului / activității
- **Resursele învățării** relevante pentru certificarea în cauză

- **Modalitatea de evaluare**
- **Supravegherea și verificarea identității** (nesupravegheat fără verificarea identității, supravegheat fără verificarea identității, supraveghere online sau la fața locului cu verificarea identității)
- **Asigurarea calității** (instituția care asigură calitatea demersului de învățare)
- **Rezultate pentru un cursant de succes** (intrarea la un program de certificare, credite pentru un program de certificare, obținerea unui certificat sau badge digital, obținerea unor credite)
- **Opțiuni de integrare / adăugare** (de sine stătător, curs independent / integrat, posibil de integrare în alte certificări)

Adoptarea micro-creditelor în sistemele de învățământ superior din Europa nu reprezintă demersuri lipsite de implicarea directă a factorilor de decizie, însă pentru a se ajunge la un proces la scară largă, este nevoie să identificăm câteva direcții pentru imaginea de ansamblu la nivel european. Astfel, pentru ca procesul de adoptare al micro-creditelor și micro-certificărilor să aibă șanse ridicate de succes, pot fi menționate câteva aspecte necesare în demersul de construire a cadrelor de abordare a acestora la nivel european:

- Micro-certificările trebuie să fieacompaniate, așa cum am arătat mai sus, de informații descriptive clare și bine definite;
- Informațiile care definesc micro-certificarea nu trebuie să fie prea strict standardizate sau prescrise, întrucât pot încorseta demersurile de învățare;
- Este nevoie de un instrument digital pentru stocarea și portabilitatea micro-creditelor la nivel european;
- Procesul de asigurare a calității trebuie să fie actualizat, astfel încât să poată răspunde nevoilor specifice create de adoptarea micro-creditelor;
- Este necesară consolidarea parteneriatului dintre instituțiile de învățământ superior și actorii din spațiul profesional, pentru identificarea celor mai potrivite metode de calificare.

3. De ce sistemul românesc are nevoie de micro-credite pentru a-și deschide ușile către viitorul european al curriculumului academic

Răspunsul la această întrebare, lansată într-o manieră mai mult sau mai puțin retorică, poate să pornească de la un studiu realizat de Anthony F. Camilleri (ECIU, 2021) și fundamentat pe o perspectivă ce are la bază un model de analiză al scenariilor posibile cu privire la relația dintre învățământul superior și micro-credite.

În această privință, pornind de la idea că „*ECTS-urile și nu calificările ar trebui să devină unitatea de măsură de bază a învățării*” (Camilleri, 2018), având la bază un număr de trei scenarii ale adopției micro-creditelor de către instituțiile de învățământ superior (Sood și alții, 2020, pp. 22-43) care vizau niveluri diferite de adopție, de la un nivel minimal la un nivel la

scară largă, Camilleri (ECIU, 2021) identifică șase scenarii de poziționare a universităților în fața provocării micro-creditelor, scenarii pe care le vom discuta mai jos.

Scenariul 1. Piața globală a micro-creditelor

- Instituțiile de învățământ superior nu vor mai deține rolul de furnizor principal de servicii educaționale și de formare a competențelor și abilităților specifice pentru profesionalizarea dintr-un domeniu distinct.
- O categorie largă de furnizori din mediul privat și câteva structuri nou înființate în urma unui proces de consorțializare (din care pot rezulta niște „mega-universități”), alături de alți actori regionali, vor domina piața programelor de formare de această natură.
- Anumite platforme, care vor acționa ca „agreganți” pe această piață, vor putea să furnizeze propriile lor conținuturi de formare și vor împărți fragmente din această piață cu universități și furnizori.

Scenariul 2. Alianțele Europene

- Consorțiile de universități europene vor putea să furnizeze un conținut academic / profesional specializat, în limbi de circulație internațională diferite, folosind micro-creditele pentru a oferi „certificări comune flexibile”, care le vor oferi libertatea și flexibilitatea celor care învață să combine cursuri din curriculumul comun agreeat la nivelul alianțelor.
- Toate aceste experiențe de învățare și formare academică vor fi recunoscute de instituțiile de învățământ superior și de angajatorii de pe piața europeană a muncii.
- Alianțele de Universități Europene vor deveni rutele preferate de studii pentru anumite calificări europene și internaționale, definite prin cadre ocupaționale înalt specializate și apreciate.

Scenariul 3. Micro-învățare pe tot parcursul vieții

- Distincția, în materie de certificare, dintre învățământul superior și formarea profesională continuă devine tot mai neclară, făcându-și apariția constructe care combină aceste două valențe educaționale în procese comune.
- Indivizii, acum văzuți mai mult în calitate de cursanți pe tot parcursul vieții, „jonglează” între cele două sisteme de educație și formare, devenind tot mai mult cetățeni „care învață mereu”.
- Instituțiile de învățământ superior sunt tot mai interesate de ciclurile profesionale de viață și au în vedere elaborarea unor contracte de învățare pe durată multianuală cu angajatorii și cursanții.

Scenariul 4. Gardieni universitari ai calității

- Universitățile sunt văzute ca niște „gardieni ai calității”, fiind autorizate să ofere certificări academice, plasându-se astfel în centrul arhitecturii instituționale emergente.
- Garantul calității certificărilor devine prestigiul instituțional care oferă siguranța că certificarea oferită îndeplinește cele mai înalte standarde academice și profesionale.
- Universitățile devin hub-uri pentru paleta de programe de formare construite de actori din piața forței de muncă, organizații nonguvernamentale sau organizații internaționale, reprezentând garantul calității acestora.

Scenariul 5. Turnuri de fildeș

- Universitățile nu acordă importanță locului și rolului crescând al micro-creditelor, ignorând schimbările tehnologice și profesionale din sfera educației deschise și a externalizării educației.
- Cu toate că universitățile rămân alegerile primare în cazul unora dintre domenii, pentru atingerea unor poziții sau roluri profesionale înalte acestea vor fi evitate, traseul angajării fiind unul segmentat și particularizat.

Scenariul 6. Externalizarea învățământului superior

- Micro-creditele vor reprezenta instrumente de nișă pentru studenții europeni, aceștia alegând traseele educaționale tradiționale în defavoarea micro-certificărilor.
- Instituțiile de învățământ vor construi o ofertă puternică de micro-programe de studii și micro-certificări pentru țările în curs de dezvoltare, în care conținuturile vor fi nu doar oferite studenților, ci vor fi chiar licențiate pentru țări / sisteme întregi (vânzare de licențe / drepturi educaționale către instituții din țările în curs de dezvoltare).
- Universitățile europene devin printre cei mai importanți furnizori de învățământ superior în țările în curs de dezvoltare, înlocuind capacitățile locale și naționale, prin campanii puternice și oferte bine țintite.

În vederea particularizării studiului la sistemul educațional românesc, ne-am oprit la analiza fiecărui scenariu și la particularizarea structurală și funcțională a acelor pe care le-am considerat ca fiind posesoarele celui mai mare grad de fezabilitate și de sustenabilitate, luând în calcul particularitățile naționale ale sistemului universitar românesc, la nivel de reglementare a calificărilor și de asigurare a calității programelor academice. În același timp, analiza punctează și liniile specifice de reflecție, în care scenariile se pot transforma în adevărate condiții de oportunitate pentru a susține un proiect articulat și coerent de integrare a micro-creditelor în construcția viitoarelor *parcursuri flexibile de învățare*.

Apelând la o analiză rațională, am exclus **scenariul 5**, metaforic exprimat prin apelul la imaginea *turnului de fildeș*, în care universitățile românești nu credem că s-ar putea înscrie prin refuzul total al ideii de a utiliza și integra micro-creditele în sistemul de proiectare al curriculumului academic. Politica de închidere și atitudinea defensivă în fața acestei mișcări (puternic reprezentată la nivel european prin declarații, documente și chiar practici care au

după ce rapoarte de analiză și reflecție) considerăm că poate duce la un izolaționism nefast și la o scădere a impactului și vizibilității internaționale ale instituțiilor de învățământ superior din România, pe care sistemul, în ansamblul său și, mai ales, instituțiile de învățământ superior, nu și le vor putea permite. Pe de altă parte, pierderea contactului cu piața forței de muncă, cu puternic potențial de facilitare prin aceste instrumente curriculare, în cel mai profund și activ mod, ar fi o acțiune împotriva curentului asociat cu ideea **universităților fără ziduri**.

Ca o consecință a acestui scenariu, sistemul universitar românesc, în context european, poate deschide nedorita cale către ceea ce scenariul 1 a avansat, anume înființarea unei **piețe globale a micro-creditelor**, urmare faptului că instituțiile de învățământ superior nu vor mai deține rolul de furnizor principal de servicii educaționale și de formare a competențelor și abilităților specifice pentru profesionalizarea solicitată pe piața forței de muncă. Partea pozitivă o poate constitui ceea ce autorul scenariilor a propus alăturând, printr-un proces de pseudo-consortializare, furnizori și actori privați, înființând astfel „mega-universități” ce pot deveni un substitut pentru clasicele universități. Se poate deschide astfel calea către furnizarea unor conținuturi de formare bazate pe micro-credite, care nu vor mai fi sub controlul universităților cu care, într-un mod fericit, vor putea împărți fragmente din această piață. Este adevărat că, în contextul în care, la nivelul naționale, universităților li se reproșează lipsa de flexibilitate curriculară și orientarea preponderent academică și teoretică, pe de o parte, și faptul că piața programelor de formare a luat un avânt notabil într-o manieră structurată și formalizată, pe de altă parte, o agregare a actorilor / furnizorilor relevanți poate oferi o concurență non-academică redutabilă.

Pe de altă parte, ultimul dintre acestea, **scenariul 6**, prin modul său de concepție și de construcție, marchează o potențială injustiție educațională pe care, în viziunea noastră, sistemul educațional din România nu și-o poate permite. Diferențierea pe piața globală / europeană de învățământ superior, puternic polarizată pe axa Vest-Est, și stimularea comportamentului de „consumatori” de educație universitară „de import” prin apelarea la unele micro-programe academice care utilizează micro-credite în construcția lor curriculară, nu poate fi o opțiune justă sau sustenabilă. Micro-creditele sunt instrumente care pot transforma sistemul educațional din România și actorii săi în furnizori de formare academică și de formare continuă, și nicidecum în simpli utilizatori sau beneficiari.

În cazul României, apreciem că **cel de-al doilea scenariu** și, de ce nu, **cel de-al treilea**, prin contragere, pot să conducă la o înțelegere și la **o acceptare pe scară largă a micro-creditelor, pe filiera Consorțiilor Europene de Universități – Alianțe Europene**, care vor fi capabile să proiecteze și să furnizeze un conținut academic / profesional specializat, în diferite limbi de circulație internațională, folosind micro-creditele pentru a oferi „certificări comune flexibile”. Acestea le vor putea oferi studenților libertatea și flexibilitatea unor experiențe de învățare complexe, prin apelul la rute flexibile / alternative și la combinații de specializări europene agreeate la nivelul acestor alianțe. Construcția academică bazată pe structuri curriculare

recunoscute, cum ar fi: micro-programe, micro-mastere, cursuri scurte, programe intensive de scurtă durată, nano-certificări, badge-uri digitale, vor putea să fie recunoscute de instituțiile de învățământ superior europene și de angajatorii de pe piața europeană a muncii.

Premisa pozitivă a acestui scenariu o constituie faptul că în momentul de față România are deja 10 universități acceptate în Alianțe Europene (trei în primul val³ și șapte în al doilea⁴), cu un puternic caracter de diversitate și de multiplicitate culturală și academică, dar și argumentul că există un sprijin strategic constant al statului, în sensul cofinanțării permise din partea Ministerului Educației pentru a participa la aceste proiecte.

UNIVERSITĂȚI ROMÂNEȘTI ÎN ALIANȚE EUROPENE	
<i>Universități acceptate în urma primului apel (Iunie 2019)</i>	
UNIVERSITATE	ALIANȚĂ EUROPEANĂ
Școala Națională de Studii Politice și Administrative	CIVICA – The European University in social sciences
Universitatea din București	CIVIS – a European civic university alliance
Universitatea Tehnică de Construcții din București	European University for Smart Urban Coastal Sustainability (CONEXUS)
<i>Universități acceptate în urma celui de-al doilea apel (Iulie 2020)</i>	
UNIVERSITATE	ALIANȚĂ EUROPEANĂ
Universitatea Politehnică Timișoara	Engaged and Entrepreneurial European University as Driver for European Smart and Sustainable Regions (E3UDRES2)
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași	European Campus of City-Universities (EC2U)
Universitatea Politehnică din București	European Engineering Learning Innovation and Science Alliance (EELISA)
Universitatea din Petroșani	The European University Alliance on Responsible Consumption and Production (EURECA-PRO)
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	European University of Technology (Eut)
Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca	European University of Brain and Technology (NeurotechEU)
Universitatea de Vest din Timișoara	UNITA – Universitas Montium

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_3389

⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1264

Apreciem însă că forța acestuia ar fi mult mai diminuată dacă nu ar fi luat în calcul și **cel de-al treilea scenariu**, care plasează **micro-creditele în contextul micro-învățării pe parcursul întregii vieți** (adică, lifelong learning), deoarece, procesele de certificate, aflate la intersecția dintre învățământul superior și formarea profesională continuă, devin tot mai neclare. Aici intervine însă noua strategie a universităților, care ar putea pune în valoare, în viitorul foarte apropiat, combinația dintre aceste două valențe educațional-formative ale universităților românești, sub formă de procese continue. Instituțiile de învățământ superior vor putea deveni astfel tot mai interesate de ciclurile de viață profesionale și vor lua în considerare elaborarea unor contracte de învățare pe durată multianuală cu angajatori și cursanți, pentru a oferi programe de formare și dezvoltare profesională continuă bazate pe micro-credite.

Evident că aici trebuie să fie luat în calcul și statutul privilegiat al **universității de a fi garant al calității**. Universitățile devin hub-uri pentru paleta de programe de formare construite în colaborare cu actori relevanți de pe piața forței de muncă, organizații nonguvernamentale sau organizații internaționale, ajungând reprezentante privilegiate ale acestora dar și furnizoare sustenabile de încredere.

Probabil că la acest nivel trebuie discutate mecanismele care ar putea să fie luate în calcul pentru asigurarea calității serviciilor bazate pe micro-credite, fie prin evaluare externă, realizată de către o agenție europeană din registrul de specialitate (de exemplu, prin intermediul proiectului Erasmus+ DEQAR-CONNECT⁵), fie prin mecanisme de responsabilizare instituțională, garantate în urma aplicării unor proceduri statuate în acord cu principiile și practicile europene în uz la momentul lansării acestora.

În opinia noastră, aici se impune o observație foarte importantă: *exercițiul programelor academice* (cum sunt micro-programele) proiectate pe baza micro-creditelor *trebuie să consolideze autonomia universităților europene* (atât în interiorul alianțelor, cât și în afara acestora), să le confere forță, personalitate și sustenabilitate pentru definirea misiunilor lor civice mai pregnante, în acord cu dinamica unor procese de învățare profunde, autentice și durabile, și nicidecum să le transforme prin apelul la un proces instituțional supra-normativizat de reglementare.

Ideea de sincronizare între evoluțiile europene privitoare la micro-credite, profunzimea înțelegerii, rapiditatea proiectării unor politici, dar și suplețea cu care acestea se vor transforma în practici academice curente, vor face diferența pe piața globală / europeană a învățământului superior, puternic polarizat pe axa Est-Vest (despre care aminteam în analiza scenariului 6 de mai sus), în favoarea învățământului românesc. Acest lucru va stimula transformarea comportamentului de „consumatori” de educație universitară „de import” în furnizori autentici de programe, construite pe baza micro-creditelor, furnizori care nu au niciun motiv de temere față de competiția europeană bazată pe o concurență loială, justă și sustenabilă. Teama de competiție, o problemă istorică de psihologie socială pentru sistemul

---

⁵ <https://www.eqar.eu/kb/projects/deqar-connect/>

public din țara noastră (aprofundată de profesorul Adrian Miroiu în celebra sa lucrare *Fuga de competiție*), poate fi depășită prin beneficiile motivaționale ale unor reușite europene în mișcarea alianțelor în care suntem reprezentați instituțional, care vor conferi încredere și suport.

4. O posibilă viziune instituțională – experiența Universității din București în Alianța Europeană CIVIS. Căi de viitor...

Un alt scenariu posibil pentru viitorul adoptării micro-creditelor în peisajul academic European și care am putea spune că a fost scăpat din vedere de analiza lui Camilleri, este cel referitor la proiectarea unui sistem corelativ care se centrează pe **o relație specială a micro-programelor în contextul actual, pandemic și post-pandemic, cu mobilitățile virtuale**. Pentru a păstra o simetrie cu structura și definirea capitolului anterior, am construit și propus acest capitol, în sensul creionării unei posibile viziuni instituționale, prin evocarea experienței Universității din București în Alianța Europeană CIVIS. Aici a prins contur această relație, angajată și asumată la nivelul instituțional de echipa CIVIS a Universității din București, care s-a detașat ca o soluție corelativă Micro-Credite & Mobilități Virtuale (*micro-credentials & virtual mobilities*), cu un grad ridicat de unicitate în peisajul european.

Mobilitatea virtuală a pornit de la nevoia de a complementa mobilitățile fizice și a devenit, pe parcurs, unul dintre pilonii dezvoltării colaborării dintre instituțiile de învățământ superior. Mai mult, noile programe Erasmus+ au inclus mobilitatea virtuală ca una dintre formele pe care mobilitățile derulate în cadrul acestor programe le pot lua. După cum se poate observa în Acțiunea Cheie 2, unul dintre elementele importante ale noului program Erasmus+ este ca „*cel puțin 50% dintre studenții Alianțelor Europene să beneficieze de aceste mobilități, fie fizice, virtuale sau blended*” (Comisia Europeană, 2020b, p. 132).

În accepțiunea dată de studenții europeni acestei forme de mobilitate, redenumită ca „mobilitate îmbunătățită digital” (Gaebel și alții, 2021; EHEA, 2020), cel mai important element nu este acela referitor la forma de desfășurare (după cum s-ar putea crede la o primă evaluare), cât mai ales la beneficiile și oportunitățile pe care le oferă, desigur doar în condițiile unei combinări graduale și coerente cu micro-creditele și pedagogiile inovative.

Aceasta a fost și premisa prin care Universitatea din București și-a susținut propunerea pentru un design unic la nivel european al micro-creditelor corelate cu mobilitățile virtuale și cu pedagogiile inovative. Pornind de la exemplele de bune practici întâlnite deja în spațiul european și pentru a oferi posibilități multiple de construcție de parcursuri educaționale flexibile pentru studenții din cadrul Alianței Europene CIVIS, a fost elaborat un cadru pentru designul micro-programelor de studii la nivelul universităților partenere din cadrul alianței, bazate pe micro-certificare, mobilitate virtuală și pedagogii inovative.

Recunoscute cu ajutorul creditelor ECTS (tipurile de programe au între 2 și 15 credite ECTS, credite alocate în funcție de volumul de muncă aferent, în conformitate cu recomandările

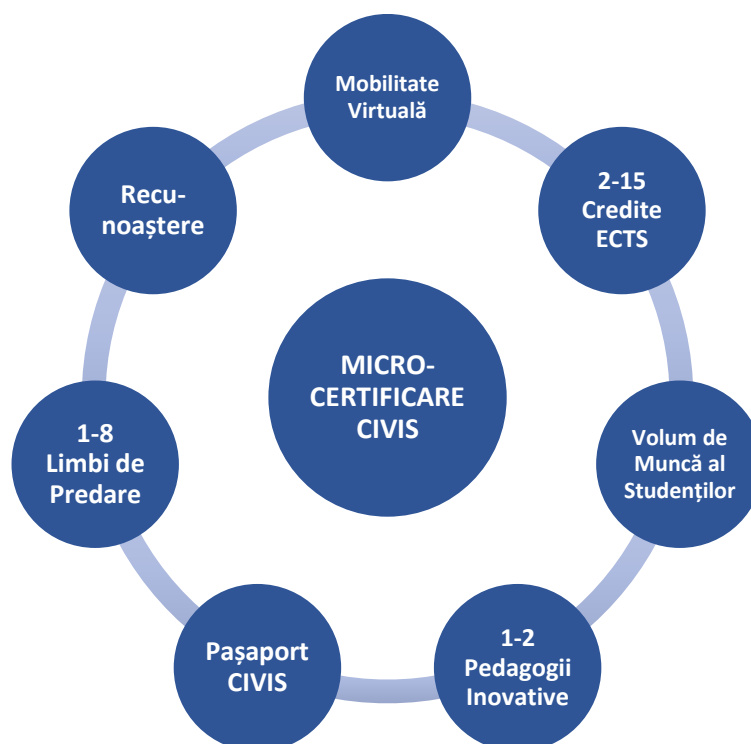
specifice la nivelul european prin Ghidul ECTS⁶) și a certificărilor europene (Pașaportul CIVIS, ca instrument pentru colectarea și portabilitatea micro-certificărilor CIVIS), micro-programele propuse constituie contextul ideal pentru proiectarea unor parcursuri educaționale flexibile și personalizate de către studenți.

Astfel, au fost identificate cinci oportunități de învățare bazate pe mobilități virtuale și micro-credite (vezi figura 3) care pot fi implementate la nivelul Universității CIVIS și care, prin extensie, pot face obiectul unei posibile adoptări la nivelul instituțiilor de învățământ superior din România.

Figura 3. Oportunități de învățare bazate pe mobilități virtuale și micro-credite la nivelul Universității CIVIS

Construcția acestor tipuri de programe pornește tocmai de la caracteristicile esențiale ale micro-creditelor, discutate în partea a doua a acestui document, apelând la transparență crescută, claritate și flexibilitate, considerate ca fiind cele mai importante elemente ale unor micro-certificări de succes.

Figura 4. Componentele designului Micro-Certificărilor CIVIS

⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/da7467e6-8450-11e5-b8b7-01aa75ed71a1>

În acest sens, tipologia de față este caracterizată de șapte componente majore (vezi figura 4), care, pe de o parte, le încadrează în apanajul larg al micro-certificărilor, așa cum sunt ele înțelese la acest moment în spațiul european, iar pe de altă parte, le conferă caracterul inedit al particularizării și aplicabilității concrete la nivelul unei Alianțe Europene și, prin adaptare, chiar la nivelul instituțiilor de învățământ superior din România.

Dincolo de a oferi componente educaționale certificate prin micro-credite, constituind astfel un cadru pentru proiectarea unor parcursuri educaționale flexibile și personalizate, perspectivele acestor demersuri merg puțin mai departe, în sensul în care aceste programe permit conectarea celor trei forme mari de educație (formal, non-formal și informal) într-o manieră echilibrată și, cu atât mai mult, oferă posibilitatea recunoașterii învățării transversal, din toate cele trei forme.

Utilizarea micro-creditelor și atașarea acestora la cât mai multe oportunități de învățare determină certificarea și valorizarea tuturor experiențelor de învățare într-o manieră vizibilă și recunoscută, astfel încât educația formală beneficiază de inserții din experiențe de învățare non-formale și informale. Mai mult, doar o astfel de perspectivă poate duce spre consolidarea societății cunoașterii, astfel încât experiențele multiple de învățare să reprezinte componente ale profilului de competențe ale individului.

Printr-un proces de acest fel, experiențele de învățare, certificate, recunoscute, flexibile, portabile și personalizate, deschid ușile către extinderea învățării către o educație pe tot parcursul vieții desfășurată real și constant, pe măsură ce individul experimentează situații de învățare determinate de achiziție de cunoștințe și formare de abilități și atitudini. Cu toate că la prima vedere învățarea este transferată astfel de la instituții la individ, armonizarea universităților la o astfel de perspectivă face ca individul, în mâna căruia stă într-adevăr învățarea, să apeleze la universități, nu doar pentru programe de licență, master și doctorat, ci pentru multiple experiențe de învățare care să contribuie la formarea unui individ pregătit pentru nevoile personale, societale și profesionale actuale și în continuă schimbare.

5. O posibilă viziune strategică pentru definirea unui sistem coerent și articulat de aplicare a micro-creditelor în sistemul universitar românesc

---

Viitorul micro-creditelor în spațiul european nu mai reprezintă doar gândul progresist al specialiștilor în educație, ci o temă majoră pe masa de discuții de la cele mai înalte niveluri. Astfel, România are șansa de a se alinia din timp trendului sau de a aștepta până când necesitatea adoptării micro-creditelor va reprezenta o urgență a cărei rezolvare va fi compliantă sau tardivă. Credem cu tărie că avem resursele necesare pentru ca factorii de decizie și părțile interesate din România să pornească demersurile, încă din timp, pentru ca acest sistem de certificare să nu ne prindă nepregătiți.

Liniile de definire a viziunii academice ar putea să fie, în sensul orientării acestora către Angajamentele Cheie Bologna, următoarele:

- Design modular
- Pluridisciplinaritate / Transdisciplinaritate
- Credite academice de studiu: micro-credite prin ECTS
- Rute flexibile – curriculum European flexibil și personalizat, cu mobilitate integrată, care să conducă către o certificare Europeană
- Căi multiple de derulare: la fața locului / online / blended
- Mobilitate fizică și mobilitate virtuală
- Pedagogii inovative (cu recomandarea de a exploata experiențele validate ale Universității din București la nivelul CIVIS)
- Recunoaștere și certificare – Inițiativa Cardului European de Student
- Nivel crescut de cooperare inter-universitară prin strategii comune pe termen lung
- Impact structural, sistemic și sustenabil

Se evidențiază potențialul foarte robust de adaptare la curentul european și, mai mult, posibilitatea de a adresa, punctual, direcții de acțiune care pot face din sistemul de învățământ superior din România un exemplu de modernizare, în sensul reconstrucției curriculare și a adoptării noilor sisteme de certificare. În fond, știind care sunt demersurile care conduc la o modernizare europeană a învățământului superior, este imperios necesar ca orientarea strategică autohtonă să nu se îndepărteze de la astfel de deziderate. Anul 2021 reprezintă la nivelul european un an al discuțiilor și consultărilor pe tema adoptării micro-creditelor în sistemul de învățământ superior, urmând ca la finalul anului să avem de-a face chiar cu o propunere din partea Comisiei Europene pentru o Recomandare a Consiliului European, prevăzută pentru luna Decembrie 2021 (Comisia Europeană, 2020a, p. 15).

Mai mult, odată cu aceste demersuri la nivel înalt, este mai mult decât firească inserarea concluziilor și a conceptelor în sinergii puternice cu întregul mecanism al Procesului Bologna, prin intermediul unor structuri specifice operaționale, acest amplu proces fiind încununat de viitorul Comunicat al Conferinței Ministeriale a Procesului Bologna din anul 2024. Ce se întâmplă în acest timp în spațiul academic românesc depinde mult de modul în care factorii de decizie și părțile interesate, actori publici și privați, vor ajunge să conștientizeze importanța adoptării micro-creditelor și a reformei curriculare, tocmai pentru a nu deveni exponenți ai turnurilor de fildeș din scenariul 5, evocat mai sus.

În acest sens, pentru a contura o imagine mai clară asupra unui plan de acțiune la nivel macro-sistemic pe baza căruia pot fi structurate acțiuni specifice și politici educaționale punctuale, am identificat o serie de direcții de acțiune aferente factorilor de decizie cheie din domeniul educației și cu aplicabilitate pentru obiectivul analizei de față: Ministerul Educației, Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC), Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) și instituțiile de învățământ superior membre în Alianțele Universităților Europene (cele redate mai sus).

Ministerul Educației

- Consultarea la nivel național cu privire la posibilitatea adoptării micro-creditelor în sistemul de învățământ superior, atât cu factorii de decizie direct responsabili de acest proces, cât mai ales cu experții în educație, reprezentanții instituțiilor de învățământ superior și actori din piața muncii.
- Pregătirea unor direcții strategice și de politică educațională pentru ajustarea cadrelor legale și operaționale necesare pentru adoptarea micro-creditelor în sistemul de învățământ superior din România, făcând apel la opinia experților și a părților interesate, astfel încât demersurile europene să fie anticipate la nivel național.
- Susținerea pilotării unor micro-programe de studii pentru a analiza impactul și relevanța acestora pentru dezvoltarea și modernizarea învățământului superior.
- Explorarea posibilităților de finanțare a acțiunilor specifice pentru adoptarea micro-creditelor în sistemul de învățământ superior din România.

Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC)

- Analizarea posibilității integrării micro-creditelor și micro-certificărilor în Cadrul Național al Calificărilor, urmând ca acesta să devină punct referențial pentru remodelarea Cadrului European al Calificărilor.
- Deschiderea dialogului cu actorii principali din piața forței de muncă pentru reconfigurarea calificărilor prin adoptarea micro-certificărilor ca modalități de recalificare profesională și actualizare a calificărilor din piața muncii.
- Dezvoltarea Registrului Național al Micro-Certificărilor din Învățământul Superior (RNMCIS), ca parte a Registrului Național al Calificărilor (RNC), în vederea oferirii unei baze de date unitare care să cuprindă toate noile programe de educație și formare construite pe baza micro-creditelor, distinct însă de programele de studii tradiționale cuprinse în Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS).
- Elaborarea unui document suport de tip ghid cu privire la adaptarea sistemului de credite ECTS, în formatul micro-creditelor și micro-certificărilor, la sistemul de învățământ superior din România.

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS)

- Explorarea posibilităților de adaptare a instrumentelor de asigurare a calității în învățământul superior la noile programe de studii bazate pe micro-credite, în relație cu demersurile similare din spațiul european.
- Elaborarea unor metodologii de ajustare a demersurilor de asigurare a calității în învățământul superior din România în vederea adoptării noilor constructe curriculare flexibile reprezentate de micro-programe de studii, micro-certificări și micro-credite.
- Integrarea micro-creditelor în procesele interne de asigurare a calității în învățământul superior, în vederea adoptării acestora în curriculumul academic, prin proiectarea unor indicatori și metodologii cu design flexibil.
- Dezvoltarea unor metodologii de acreditare și evaluare a micro-programelor de studii, astfel încât să susțină eforturile instituționale și sistemice de modernizare curriculară, autonomia universitară și flexibilizarea traseelor educaționale academice.

Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI)

- Ajustarea Registrului Educațional Integrat (REI) și a Registrului Matricol Unic (RMU) în vederea integrării micro-certificărilor din învățământul superior în traseele educaționale personale ale studenților și absolvenților.
- Dezvoltarea unui sistem integrat de stocare, portabilitate și partajare a micro-certificărilor, accesibil de către deținătorul acestora, sub forma unui portofoliu digital al micro-certificărilor din învățământul superior, corelat cu instrumentele digitale similare din spațiul european (precum platforma Credentify sau Europass).
- Conectarea REI și RMU cu RNC (mai ales cu componentele RNMCI și RNCIS) astfel încât să devină instrumente interoperabile, capabile să ofere utilizatorului acces constant la propriul parcurs educațional și profesional, atașând și instrumente de portabilitate, precum Cardul European de Student sau aplicațiile mobile de partajare a portofoliului educațional personal.

Universitățile membre în Alianțele Universităților Europene

- Dezvoltarea unor grupuri de lucru cu reprezentanți din toate cele 10 universități românești membre în Alianțe Europene pentru elaborarea unor documente comune, în vederea poziționării unitare în fața noilor reforme curriculare academice pe baza micro-creditelor.
- Consolidarea parteneriatelor inter-instituționale prin elaborarea unor strategii, proiecte, documente și cercetări comune pe tema reformării curriculumului academic prin adoptarea micro-creditelor și micro-certificărilor.
- Construirea de micro-programe de studii comune pe toate nivelurile de studii, între cel puțin două universități, care să faciliteze mobilitatea (fizică, virtuală, blended) academică a studenților și accelerarea îmbogățirii ofertei academice românești pe piața micro-certificărilor internaționale.
- Elaborarea unor metodologii comune de recunoaștere automată a învățării certificate prin micro-certificare și micro-credite între universități.

Considerăm că direcțiile strategice de acțiune propuse pot constitui un punct temeinic de pornire pentru orice demers de politică educațională în favoarea adoptării și integrării micro-creditelor și micro-certificărilor în sistemul de învățământ superior din România.

Formulate punctual și adresate în mod explicit factorilor de decizie responsabili de diferitele componente care construiesc întregul mecanism al învățământului superior românesc, direcțiile strategice pot reprezenta unele măsuri necesare, care oferă o șansă în plus pentru a asigura un plasament privilegiat al învățământului academic românesc pe scena marilor actori ai educației europene și globale, aflați în fervoarea unor ample restructurări curriculare academice internaționale.

Desigur, putem alege între a aștepta impulsurile externe (care, însă, ne-au demonstrat că ne atenționează abia când contribuțiile posibile sunt minore) sau putem să dăm curs emulațiilor

curriculare moderne din spațiul internațional, astfel încât să fie demarat un amplu proces de reconstrucție curriculară academică prin adoptarea și integrarea micro-creditelor în sistemul de învățământ superior din țara noastră.

Mulțumiri

După cum am menționat în capitolul 4 din documentul de față, în virtutea constituirii unui context prielnic dezvoltării micro-programelor la nivelul Alianțelor Universităților Europene, s-au făcut demersuri puternice pentru construirea unui cadru al implementării mobilităților virtuale în Alianța CIVIS, concepute în corelație cu micro-creditele și micro-certificările, sub forma unui concept unic în peisajul european. Această experiență în cadrul unei Alianțe Europene reprezintă un demers capabil să confere credibilitatea succesului adoptării micro-creditelor în sistemul de învățământ superior din România.

Întrucât acest concept reprezintă, după cum s-a menționat, integrarea micro-creditelor în mobilitățile virtuale în cadrul Alianței CIVIS reprezintă contribuția comună a membrilor echipei Universității din București: conf. univ. dr. Sorin Costreie, lect. univ. dr. Roxana Zus, lect. univ. dr. Anișoara Dumitrache, drd. Mirabela Amarandei și drd. Anca Pericică.

Referințe

- Bologna Follow-up Group. (2020). *Background information on micro-credentials, BFUG meeting, Kyiv, 4-5 March 2020. Agenda Item 6 – Rome Ministerial Communiqué and Bologna Global Policy Statement*. http://www.ehea.info/Upload/BFUG_HR_UA_69_6_1_Micro_Credentials.pdf
- Camilleri, A. F. (2018). *Micro Credentials. A (not so) new way to recognize learning* [PowerPoint]. MicroHE Consortium. https://www.slideshare.net/anthonycamilleri/microcredentials-a-not-so-new-way-to-recognise-learning?from_action=save
- Comisia Europeană. (2020a). *Executive Summary. A European Approach to Micro-Credentials. Output of the Micro-Credentials Higher Education Consultation Group*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-executive-summary.pdf>
- Comisia Europeană. (2020b). *Erasmus+ Programme Guide*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-programme-guide-2020_en
- Debiais-Sainton, V., & Karamali, A. (2020). *Creating a coherent European space for research, innovation and education. Linking the ERA and EEA* [PowerPoint]. Comisia Europeană. https://wgseigp.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0012/140133/200911-sefs-wg-era-ehea-eea-com-synergies-dg-rtd-dg-eac.pdf
- ECIU. (2021, Ianuarie 28). *Paving the Road for the Micro-Credentials Movement* [Video]. Vimeo. <https://vimeo.com/506046542>
- EHEA. (2020, Noiembrie 19). Rome Ministerial Communiqué. https://ehea2020rome.it/storage/uploads/5d29d1cd-4616-4dfe-a2af-29140a02ec09/BFUG_Final_Draft_Rome_Communique-link.pdf
- ESU. (2020, Iulie 27). New European Universities and the old challenges. https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2020/07/Statement_-_New-European-Universities-old-challenges.pdf
- EUA. (2020a, Septembrie). European project MICROBOL. *Micro-credentials linked to the Bologna Key Commitments. Desk research report*. <https://microcredentials.eu/wp-content/uploads/sites/20/2020/09/MICROBOL-Desk-Research-Report.pdf>
- EUA [@euatweets]. (2020b, Septembrie 23). *For 2030 we hope for “#EuropeanUniversities without walls”, with institutions that work as communities of discovery & #learning; open to* [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/euatweets/status/1308688925196791809>
- Gaebel, M., Zhang, T., Stoeber, H., & Morrisroe, A. (2021). *Digitally Enhanced Learning and Teaching in European Higher Education Institutions*. European University Association absI. <https://www.eua.eu/downloads/publications/digital%20survey%20report.pdf>
- Kato, S., Galán-Muros, V., & Weko, T. (2020). *The emergence of alternative credentials*. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/b741f39e-en.pdf?expires=1595933702&id=id&accname=guest&checksum=F2B3CF-8C655A25371434B58ABFD6F85C>
- MicroHE. (2019). *Challenges and Opportunities of Micro-Credentials in Europe. Briefing Paper of the Award, Recognition, Portability and Accreditation of Micro-Credentials: an Investigation through Interviews with Key Stakeholders & Decision Makers*. <https://microcredentials.eu/wp-content/uploads/sites/20/2019/12/WP3-Interviews-with-Key-Stakeholders-Decision-Makers-Overall-Summary-Report.pdf>
- Orr, D., Pupinis, M., & Kirdulytė, G. (2020). *Towards a European approach to micro-credentials: a study of practices and commonalities in offering micro-credentials in European higher education. NESET report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi: 10.2766/7338
- Sood, I., Padron, C. L., Pirkkalainen, H., & Camilleri, A. F. (2020). *D2.2 Future Impacts of Modularisation and Micro-Credentials on European Higher Education and list of validated scenarios. WP2 Scenario Building for Micro-Credentials in Europe*. MicroHE Consortium. <https://microcredentials.eu/wp-content/uploads/sites/20/2021/01/D2.2.Future-Impacts-of-Micro-Credentialling-on-European-Higher-Education.pdf>

UNIVERSITATEA DIN
BUCUREȘTI
VIRTUTE ET SAPIENTIA

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

Șoseaua Panduri, nr. 90, Sector 5, 050663, București

Tel: +4021-305.97.30 | office@g.unibuc.ro | <https://unibuc.ro/>

